Budżety gospodarstw domowych[1] w województwie wielkopolskim w 2023 r.

17.10.2024 r.

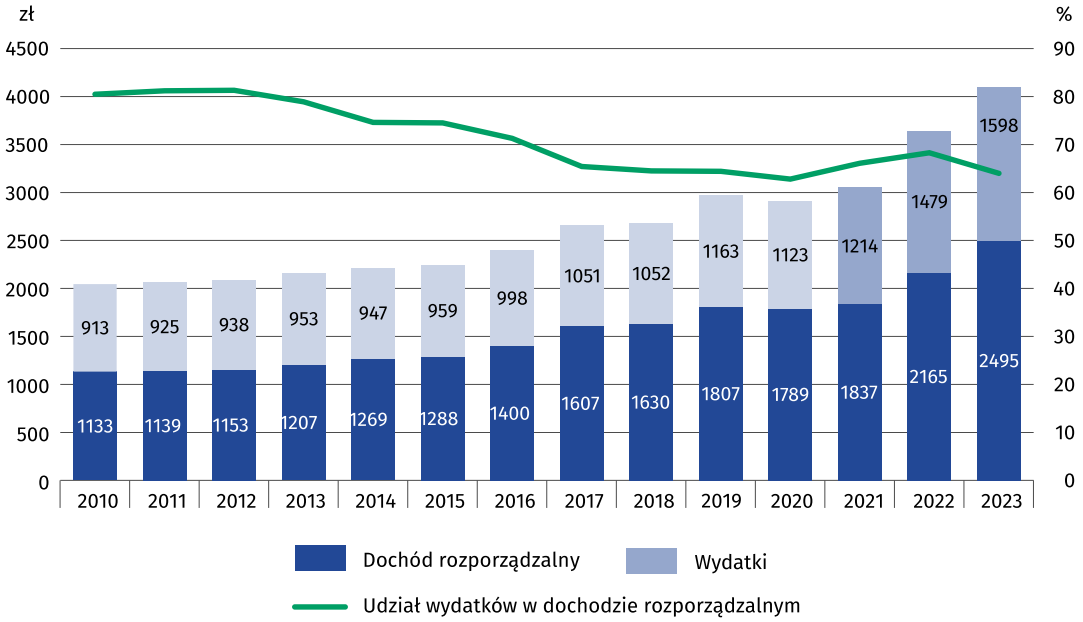
⇧ 15,3%

Wzrost przeciętnych miesięcznych dochodów na 1 osobę w gospodarstwach domowych w porównaniu z 2022 r.

W porównaniu z 2022 r. zwiększyły się zarówno dochody, jak i wydatki gospodarstw domowych, przy czym tempo wzrostu dochodów było wyższe niż wydatków. W skali roku zaobserwowano spadek spożycia większości podstawowych artykułów żywnościowych. Blisko połowa gospodarstw postrzegała swoją sytuację materialną jako przeciętną.

W 2023 r. w województwie wielkopolskim badaniem budżetów objęto 2167 gospodarstw domowych, co stanowiło 7,7% ogólnej liczby gospodarstw zbadanych w kraju. Przeciętna liczba osób w gospodarstwie domowym wyniosła 2,50 (wobec 2,53 przed rokiem i 2,43 w kraju).

Wykres 1. Przeciętne miesięczne dochody i wydatki na 1 osobę w gospodarstwach domowych oraz udział wydatków w dochodzie rozporządzalnym

W porównaniu z 2022 r. zwiększył się zarówno dochód rozporządzalny, jak i wydatki na 1 osobę, przy czym większy wzrost dotyczył dochodów. Obniżył się udział wydatków w dochodzie rozporządzalnym – w skali roku spadek wyniósł 4,3 p.proc. (przed rokiem odnotowano wzrost o 2,2 p.proc.). Odnotowano wzrost nadwyżki przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego na 1 osobę nad wydatkami (w 2023 r. wyniosła 897,05 zł, podczas gdy rok wcześniej było to 685,29 zł). Relacja wydatków do dochodu rozporządzalnego kształtowała się

[1] Dane od 2021 r. pochodzące z badania budżetów gospodarstw domowych zostały uogólnione w oparciu o wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021, uwzględniając dodatkowo strukturę ludności według wieku i płci, w związku z czym nie są one wprost porównywalne z analogicznymi danymi za lata wcześniejsze. W związku z uaktualnionym uogólnieniem wyniki za lata 2021–2022 różnią się od wcześniej publikowanych.

na poziomie 64,0%, przy średniej ogólnopolskiej 61,1% (przed rokiem 68,3% wobec 63,5%). W pozostałych województwach wielkość ta oscylowała między 49,4% w podlaskim a 77,5% w pomorskim.

Dochody gospodarstw domowych

W 2023 r. przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny przypadający na 1 osobę w gospodarstwach domowych wyniósł 2495,02 zł. W porównaniu z 2022 r. odnotowano wzrost dochodu o 15,3%, podczas gdy rok wcześniej zaobserwowano wzrost o 17,9%.

Największy udział w dochodzie rozporządzalnym gospodarstwa domowego mają dochody z pracy najemnej oraz ze świadczeń społecznych

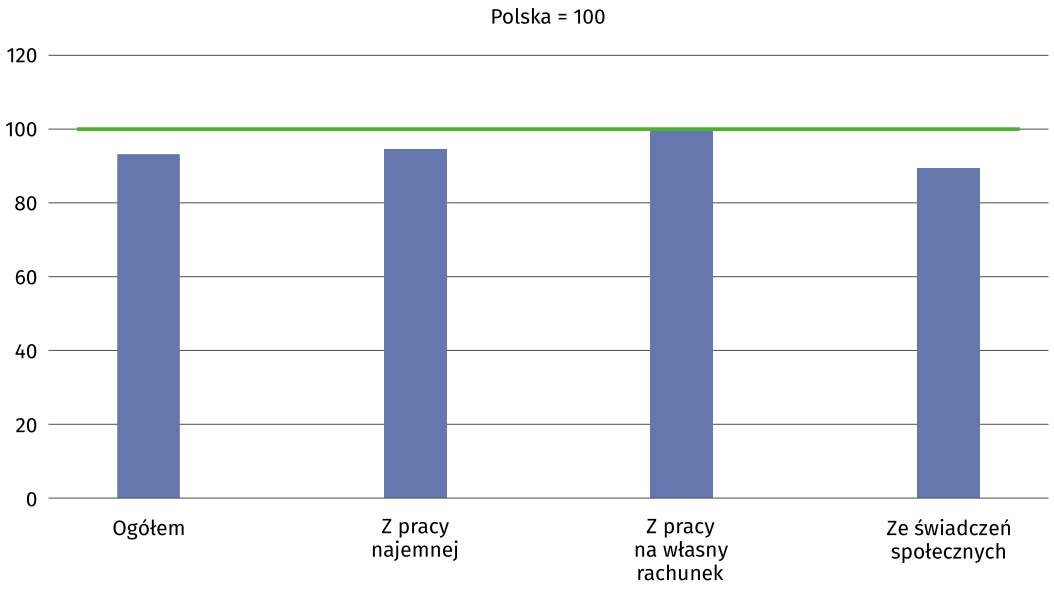
Do podstawowych części dochodu rozporządzalnego zaliczamy dochód z pracy najemnej, który w ciągu roku zwiększył się o 17,3% oraz ze świadczeń społecznych (wzrost o 11,6%), stanowiące odpowiednio 56,4% i 28,4% jego całkowitej kwoty (w kraju 55,7% i 29,6%). Mniejszy był udział dochodu z pracy na własny rachunek, który wyniósł 10,9% (w kraju 10,1%), a w skali roku odnotowano jego wzrost o 78,7%.

Tablica 1. Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych

Wyszczególnienie	2022	2023	
	województwo wielkopolskie		Polska
	w złotych		
Dochód rozporządzalny	2164,77	2495,02	2678,30
w tym dochód do dyspozycji	2121,27	2450,22	2622,11
w tym:			
z pracy najemnej	1199,89	1407,07	1491,28
z pracy na własny rachunek	151,91	271,39	270,76
ze świadczeń społecznych	634,08	707,92	791,57
w tym ze świadczenia wychowawczego	87,08	99,07	91,54

W porównaniu z 2022 r. udział w dochodzie rozporządzalnym dochodów z pracy na własny rachunek zwiększył się o 3,9 p.proc., a z pracy najemnej – o 1,0 p.proc. Mniejszy był natomiast wkład dochodów ze świadczeń społecznych (o 0,9 p.proc.). Świadczenie wychowawcze „Rodzina 500+", będące częścią świadczeń społecznych, w 2023 r. stanowiło 4,0% dochodu rozporządzalnego na 1 osobę w gospodarstwach domowych ogółem (podobnie jak w 2022 r.) i 9,5% w gospodarstwach otrzymujących to świadczenie (w kraju 8,9%).

Wykres 2. Przeciętne miesięczne dochody na 1 osobę w gospodarstwach domowych w 2023 r.

Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny przypadający na 1 osobę w gospodarstwach domowych w wielkopolskim stanowił 93,2% średniej krajowej (w 2022 r. było to 91,9%). Wśród pozostałych województw wielkopolskie lokowało się pod tym względem na 10. miejscu.

Dochód rozporządzalny pomniejszony o pozostałe wydatki (m.in. kwoty przekazane innym gospodarstwom domowym i instytucjom niekomercyjnym, w tym dary; niektóre podatki, składki na ubezpieczenia społeczne płacone samodzielnie przez podatnika, odszkodowania za wyrządzone szkody) jest dochodem do dyspozycji, wydatkowanym na towary i usługi konsumpcyjne oraz przeznaczanym na przyrost oszczędności. W 2023 r. dochód do dyspozycji przypadający na 1 osobę w gospodarstwach domowych wyniósł 2450,22 zł, tj. o 15,5% więcej niż przed rokiem i był niższy niż przeciętnie w Polsce (o 6,6%), gdzie kształtował się na poziomie 2622,11 zł.

Wydatki gospodarstw domowych

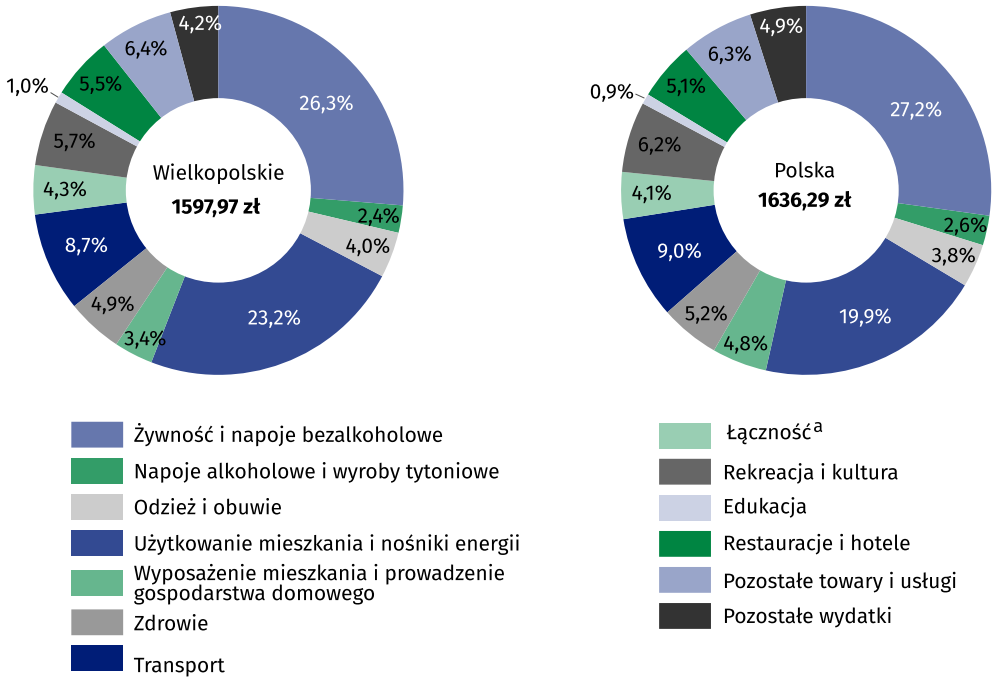
Przeciętne wydatki gospodarstw domowych w wielkopolskim stanowiły blisko 98% wielkości krajowej

W 2023 r. przeciętne miesięczne wydatki gospodarstwa domowego na 1 osobę wyniosły 1597,97 zł i w ciągu roku zwiększyły się o 8,0% (w kraju o 9,4%). Najwięcej wydatkowały gospodarstwa w dolnośląskim, gdzie kwota przeciętnych wydatków na 1 osobę była o 213,00 zł (o 13,0%) wyższa niż średnio w Polsce. Pod tym względem wielkopolskie, gdzie wydatki stanowiły 97,7% wielkości krajowej, znalazło się na 10. miejscu.

Największy wzrost dotyczył wydatków na: restaurację i hotele, pozostałe towary i usługi, użytkowanie mieszkania lub domu i nośniki energii

W skali roku odnotowano wzrost wydatków na większość podstawowych grup towarów i usług konsumpcyjnych. Największy dotyczył wydatków na restaurację i hotele (o 31,5%). Wysoki wzrost dotyczył również wydatków na: pozostałe towary i usługi (o 19,0%), użytkowanie mieszkania lub domu i nośniki energii (o 13,2%), rekreację i kulturę (o 11,1%), a także napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe (o 10,6%). Zwiększyły się również wydatki na: transport (o 6,9%), żywność i napoje bezalkoholowe (o 6,2%), edukację (o 5,9%), łączność (o 2,2%) oraz odzież i obuwie (o 1,6%). Spadek dotyczył wydatków na zdrowie (o 5,0%) oraz wyposażenie mieszkania i prowadzenie gospodarstwa domowego (o 20,0%).

Wykres 3. Struktura przeciętnych miesięcznych wydatków na 1 osobę w gospodarstwach domowych w 2023 r.

a Łącznie z wydatkami za usługi internetowe.

Ponad połowę całkowitej kwoty wydatków gospodarstw domowych stanowiły wydatki na zakup żywności i napojów bezalkoholowych oraz na mieszkanie (jego użytkowanie i nośniki energii, a także wyposażenie i prowadzenie gospodarstwa domowego)

W 2023 r., podobnie jak w latach poprzednich, największy udział w wydatkach miały żywność i napoje bezalkoholowe – 26,3%, tj. o 0,4 p.proc. mniej niż przed rokiem. Znaczący udział zajmowały również wydatki na użytkowanie mieszkania lub domu i nośniki energii (23,2%; wzrost w stosunku do 2022 r. o 1,1 p.proc. – największy spośród wszystkich grup). Wydatki na transport stanowiły 8,7% ich ogólnej wielkości, tj. o 0,1 p.proc. mniej niż przed rokiem. Mniejszy był udział wydatków na pozostałe towary i usługi (6,4%; wzrost o 0,6 p.proc.), rekreację i kulturę (5,7%; wzrost o 0,1 p.proc.) oraz restauracje i hotele (5,5%; wzrost o 1,0 p.proc.). W dalszej kolejności wydatki obejmowały: zdrowie (4,9%; spadek o 0,7 p.proc.), łączność (4,3%; spadek o 0,3 p.proc.), odzież i obuwie (4,0%; spadek o 0,2 p.proc.) oraz wyposażenie mieszkania i prowadzenie gospodarstwa domowego (3,4%; spadek o 1,2 p.proc., tj. największy spośród wszystkich omawianych grup).

Spożycie artykułów żywnościowych

W porównaniu z 2022 r. zaobserwowano spadek spożycia większości podstawowych artykułów żywnościowych. Mogło to być spowodowane m.in. wzrostem cen żywności, a także zwiększonymi wydatkami na restauracje i hotele (o blisko jedną trzecią), w tym na gastronomię (o ponad jedną czwartą).

W skali roku zmniejszyła się konsumpcja na 1 osobę m.in.: wędlin i innych przetworów mięsnych (o 14,1%), cukru (o 10,3%), warzyw (o 10,2%), mięsa (o 9,5%), pieczywa i produktów zbożowych (o 7,2%), olejów i tłuszczów (o 6,5%), pieczywa (o 6,3%), kawy, herbaty i kakao (o 3,8%) oraz serów i twarogów (o 3,1%). Zwiększyło się natomiast spożycie m.in.: masła (o 5,6%), ryb i owoców morza (o 4,2%), owoców (o 4,0%), mleka (o 3,7%), a także wody mineralnej lub źródlanej (o 2,9%).

Zmniejszyło się spożycie niektórych artykułów żywnościowych, m.in.: wędlin i innych przetworów, cukru, warzyw, mięsa oraz pieczywa i produktów zbożowych. Zwiększyło się m.in. spożycie: masła, ryb i owoców morza, owoców, mleka

W skali kraju wielkopolskie było województwem o najniższym poziomie miesięcznego spożycia na 1 osobę m.in.: pieczywa i produktów zbożowych (4,62 kg wobec 5,90 kg w podkarpackim), mięsa surowego (2,59 kg wobec 3,39 kg w świętokrzyskim), ziemniaków (2,11 kg wobec 2,89 kg w podkarpackim), a także marchwi (0,29 kg wobec 0,46 kg w podkarpackim). Jednocześnie wielkopolskie znajdowało się w czołówce województw o największym spożyciu na 1 osobę: jogurtów (0,66 kg, większe spożycie notowano w pomorskim – 0,74 kg oraz lubuskim – 0,69 kg, natomiast najmniejsze w świętokrzyskim – 0,51 kg), a także tłuszczów zwierzęcych

(0,43 kg, większe spożycie zaobserwowano w śląskim – 0,48 kg oraz podkarpackim – 0,45 kg, a najmniejsze w podlaskim – 0,27 kg), w tym masła (0,38 kg, większe spożycie odnotowano w śląskim – 0,42 kg oraz podkarpackim – 0,39 kg, natomiast najmniejsze w podlaskim – 0,21 kg), a także warzyw i grzybów mrożonych (0,19 kg, tj. podobnie jak w pomorskim, większe spożycie zanotowano opolskim – 0,20 kg, a najmniejszym charakteryzowały się województwa podlaskie, lubelskie i świętokrzyskie – po 0,13 kg).

Tablica 2. Przeciętne miesięczne spożycie wybranych artykułów żywnościowych na 1 osobę w gospodarstwach domowych

Wyszczególnienie	2022	2023	
	województwo wielkopolskie		Polska
Pieczywo i produkty zbożowe w kg	4,98	4,62	4,99
w tym pieczywo[a]	2,72	2,55	2,61
Mięso w kg	4,94	4,47	4,85
w tym wędliny i inne przetwory mięsne[b] w kg	1,99	1,71	1,83
Ryby i owoce morza[c] w kg	0,24	0,25	0,24
Mleko[d] w l	2,43	2,52	2,76
Jogurty w kg	0,65	0,66	0,61
Sery i twarogi[e] w kg	0,97	0,94	1,01
Jaja w szt.	8,98	9,12	10,60
Oleje i tłuszcze w kg	1,07	1,00	1,01
w tym masło	0,36	0,38	0,32
Owoce w kg	3,53	3,67	3,71
Warzywa w kg	6,77	6,08	6,83
w tym ziemniaki	2,12	2,11	2,39
Cukier w kg	0,68	0,61	0,70
Kawa, herbata i kakao w kg	0,26	0,25	0,25
Wody mineralne i źródlane w l	4,83	4,97	5,95
Soki owocowe i warzywne w l	1,11	1,08	0,99

a Bez pieczywa chrupkiego, tostowego i cukierniczego. b Łącznie z wyrobami garmażeryjnymi, bez przetworów podrobowych. c Bez marynat, przetworów ze zwierząt morskich i słodkowodnych, wyrobów garmażeryjnych i panierowanych, bez konserw rybnych. d Bez zagęszczonego i w proszku. e Bez słodkich serków.

Spożycie masła na 1 osobę w wielkopolskim przewyższało średnią krajową o blisko jedną piątą, natomiast mniejsze niż przeciętnie w Polsce było spożycie m.in.: wód mineralnych i źródlanych, jaj, cukru oraz zmienników

Wyposażenie w przedmioty trwałego użytkowania

Z każdym rokiem zmienia się stan wyposażenia gospodarstw domowych w przedmioty trwałego użytkowania. W 2023 r. zdecydowana większość gospodarstw była wyposażona w telefony komórkowe, odbiorniki telewizyjne i pralki automatyczne. Ponad 80% gospodarstw miało dostęp do Internetu oraz posiadało smartfony, a ponad trzy czwarte dysponowało komputerem osobistym, laptopem, tabletem oraz samochody osobowe.

Tablica 3. Gospodarstwa domowe wyposażone w niektóre przedmioty trwałego użytkowania[a]

Wyszczególnienie	2022	2023	
	województwo wielkopolskie		Polska
	w % ogółu gospodarstw		
Pralka automatyczna	96,8	96,5	96,6
Zmywarka do naczyń	56,0	64,9	56,8
Kuchenka mikrofalowa	75,0	78,9	69,9
Samochód osobowy	78,4	77,3	73,0
Rower (bez dziecięcego)	72,4	73,8	62,7
Telefon stacjonarny	6,1	6,6	9,9
Telefon komórkowy	99,5	99,0	98,8
w tym smartfon	84,0	89,1	88,2
Sprzęt do odbioru, nagrywania i odtwarzania dźwięku[b]	55,6	59,6	64,9
Odbiornik telewizyjny	96,2	95,6	95,1
Telewizja kablowa lub satelitarna	65,9	67,2	64,4
Komputer osobisty, laptop, tablet	81,1	84,8	78,6
Dostęp do Internetu (na komputerze, telefonie itp.)	88,7	90,0	87,5
Drukarka, urządzenie wielofunkcyjne (drukarka, skaner, ksero)	36,8	46,5	41,0

a Opracowano na podstawie stanu w końcu poszczególnych kwartałów. b Obejmuje: radio, radiomagnetofon, radio z odtwarzaczem płyt kompaktowych lub radiomagnetofon z odtwarzaczem płyt kompaktowych, wieżę.

W skali roku najbardziej wzrósł odsetek gospodarstw domowych posiadających: drukarkę, urządzenie wielofunkcyjne (drukarka, skaner, ksero) – o 9,7 p.proc., zmywarkę do naczyń – o 8,9 p.proc., smartfon – o 5,1 p.proc., a także sprzęt do odbioru, nagrywania i odtwarzania dźwięku – o 4,0 p.proc. W porównaniu z 2022 r. zmniejszył się udział gospodarstw posiadających m.in.: samochód osobowy (o 1,1 p.proc.), odbiornik telewizyjny (o 0,6 p.proc.) oraz telefon komórkowy (o 0,5 p.proc.).

W skali roku najbardziej wzrósł odsetek gospodarstw domowych wyposażonych m.in. w: drukarkę, urządzenie wielofunkcyjne (drukarka, skaner, ksero), zmywarkę do naczyń, smartfon, a także sprzęt do odbioru, nagrywania i odtwarzania dźwięku

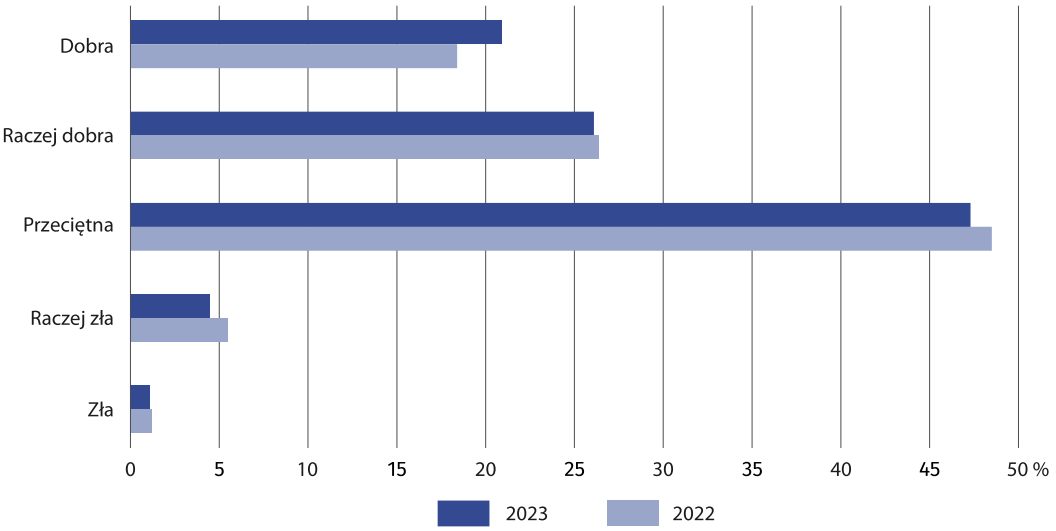
W stosunku do średniej krajowej, w wielkopolskim odnotowano większy odsetek gospodarstw domowych posiadających m.in.: rower, bez dziecięcego (o 11,1 p.proc.), kuchenkę mi-

krofalową (o 9,0 p.proc.), zmywarkę do naczyń (o 8,1 p.proc.), komputer osobisty, laptop, tablet (o 6,2 p.proc.) oraz drukarkę, urządzenie wielofunkcyjne tj. drukarkę, skaner, ksero (o 5,5 p.proc.). W zestawieniu z innymi województwami wielkopolskie wyróżniało się udziałem gospodarstw posiadających: kuchenkę mikrofalową (78,9%, najwyższy odsetek wśród województw), drukarkę, urządzenie wielofunkcyjne (46,5%, najwyższy odsetek ex aequo z małopolskim), komputer osobisty, laptop, tablet (84,8%, wyższy odsetek zanotowano jedynie w małopolskim – 86,5%), zmywarkę do naczyń (64,9%, wyższym odsetkiem charakteryzowało tylko opolskie – 65,2%) oraz rower, bez dziecięcego (73,8%, wyższy odsetek zaobserwowano jedynie w opolskim – 79,0%).

Subiektywna ocena sytuacji materialnej gospodarstw domowych

W 2023 r. blisko połowa gospodarstw domowych oceniała swoją sytuację materialną jako przeciętną (47,3%, spadek w porównaniu z 2022 r. o 1,2 p.proc.). W kraju udział takich gospodarstw był niższy i wyniósł 41,1% (spadek o 2,4 p.proc.). W ciągu roku odsetek określających sytuację swego gospodarstwa pozytywnie (jako dobrą lub raczej dobrą) zwiększył się o 2,2 p.proc. i wyniósł 47,0% (w kraju wzrost o 3,4 p.proc. do 54,0%). Swoją sytuację materialną jako dobrą oceniło 20,9% gospodarstw domowych, tj. o 2,5 p.proc. więcej niż przed rokiem (w kraju 25,7%, wzrost o 1,8 p.proc.), a raczej dobrą – 26,1%, przy spadku o 0,3 p.proc. (w kraju 28,3%, wzrost o 1,6 p.proc.). Mniejszy był udział gospodarstw postrzegających swoją sytuację materialną raczej złą albo złą (o 1,1 p.proc. do 5,6%; w kraju o 1,0 p.proc. do 4,9%).

Wykres 4. Subiektywna ocena sytuacji materialnej gospodarstw domowych

W porównaniu z 2022 r. zwiększył się odsetek gospodarstw domowych oceniających swoją sytuację materialną jako dobrą, natomiast zmniejszył się udział gospodarstw oceniających ją jako: raczej dobą, przeciętną lub raczej złą i złą

W przypadku cytowania danych Głównego Urzędu Statystycznego prosimy o zamieszczenie informacji: „Źródło danych GUS”, a w przypadku publikowania obliczeń dokonanych na danych opublikowanych przez GUS prosimy o zamieszczenie informacji: „Opracowanie własne na podstawie danych GUS”.

Opracowanie merytoryczne:
Urząd Statystyczny w Poznaniu
Dyrektor Jacek Kowalewski
Tel.: 61 2798 266

Rozpowszechnianie:
Wojewódzkie Informatorium Statystyczne
Tel.: 61 2798 320, 61 2798 323

Współpraca z Mediami:
Arleta Olbrot
Wielkopolski Ośrodek Badań Regionalnych
Tel.: 61 2798 345
e-mail: a.olbrot@stat.gov.pl

poznan.stat.gov.pl
@Poznan_STAT
@UrzadStatystycznywPoznaniu
Urząd Statystyczny w Poznaniu

Powiązane opracowania

Budżety gospodarstw domowych w 2023 r.

Zasięg ubóstwa ekonomicznego w Polsce w 2023 r.

Temat dostępny w bazach danych

Bank Danych lokalnych – Ludność – gospodarstwa domowe

Dziedzinowe Bazy Wiedzy – Warunki Życia Ludności –Badanie BGD – warunki materialne ludności według województw

Dziedzinowe Bazy Wiedzy – Warunki Życia Ludności – Ubóstwo według województw

Ważniejsze pojęcia dostępne w słowniku

Budżet gospodarstwa domowego

Dochód do dyspozycji

Dochód rozporządzalny gospodarstwa domowego

Gospodarstwo domowe

Spożycie artykułów żywnościowych w gospodarstwie domowym

Subiektywna ocena sytuacji materialnej gospodarstw domowych

Wydatki gospodarstwa domowego

Wydatki na towary i usługi konsumpcyjne

Wyposażenie gospodarstw domowych

Wskaźnik zasięgu ubóstwa relatywnego (stopa ubóstwa relatywnego)

Wskaźnik zasięgu ubóstwa skrajnego (stopa ubóstwa skrajnego)

Wskaźnik zasięgu ubóstwa ustawowego (stopa ubóstwa ustawowego)